

מראי מקומות - מנחות נ"ז

- (א) מאי חייב נמי דקאמר, כמעשה צלי של שבת - הק' הקרן אורה, מה הוסיף רבא בזה, הא ר' אמי ג"כ אמר כמעשה שבת. אלא אתי לאשמעינן דאע"ג די"ל דהנחה בעלמא לאו מעשה הוא, ולא דמי לבישול בשבת דניכר מלאכתו, דנותן מים בקדירה ומעמידה על האש, וכך שאר מלאכות בישול, להכי קאמר דהוי כמעשה צלי של שבת, דהתם נמי לא עביד אלא הנחה בעלמא, ומאליה היא נצלה, ואפ"ה הוא חייב, ה"נ הנחת השאור חשיב מעשה וחייב עליה.
- (ב) וקמ"ל דכל צד א' דמאכל בן דרוסאי לאו כלום הוא - ע' בחי' הגרי"ז (נדפס בנו): דחקר בזה, האם הא דנצלה צד א' במאכל בן דרוסאי אינו חשיב נצלה כלל, או דלמא זהו דין במלאכת שבת, דכל שהוא בצד א' כמאכל בן דרוסאי אינו כלום לענין מלאכת שבת דוקא, וע' מה שהביא ראי' מדברי הרמב"ם לחקירה זו [רצ"ע כוונתו].
- (ג) ואיכא דאמרי אמר רבא אפי' ב' וג' מקומות, א"ל רבינא לר' אשי אף אנן נמי תנינא, וכו' - הק' בחי' הגרי"ז, מה מדמי הקודח חור להכא דהוה בישול גמור בכל מקום, רק דחסר שיעור, וע"ז אמרי' דמצטרף ב' או ג' מקומות להשיעור. אבל בקודח כל שהוא, הרי כל מקום בפנ"ע חסר בעצם המלאכה, וצריך צירוף לעשותו לחפצא דמלאכה בכלל, והניח בצ"ע.
- (ד) מכאן אמרו המחמיץ את הכשרה חייב ואת הפסולה פטור - פרש"י, פסולה כגון שיצאת או נטמאת. והק' בחי' הגרי"ז, למה נטמאת חשיב פסולה, הא ציץ מרצה על האוכלין, ומדאורייתא יכול ליקרב לכתחלה. ולכאן י"ל דהן אמת דהציץ מרצה, אבל היינו בשעת הקרבה מרצה הציץ, וחשיבא הקרבה מעליא, אבל קודם הקרבה הרי המנחה חשיב למנחה פסולה. וע"ש מה שדן בסברא זו, והניח בצ"ע.
- (ה) או דלמא, כיון דחימצה, פסול יוצא לא מהני בי', וכי הדר מחמיץ לי' מיחייב עלה משום מחמיץ אחר מחמיץ - ע' בקובץ הערות (ל"ז) שהביא מה שהק' הטורי אבן (חגיגה דף ט' בהשמטות), דמשמע מפרש"י בסוגיין, דהצד לומר דחייב במחמיץ אחר מחמיץ דיוצא, היינו משום דלא חל בה הפסול יוצא. אבל אם חל בה הפסול יוצא, ודאי יהי' פטור, דהא הוי מחמיץ פסולה. אבל ק', למה יהי' הדין כן, הרי בלא"ה ג"כ אינו ראוי להקרבה, אלא דרביי' התורה לאיסור, א"כ מה לי חימצה לחוד, ומה לי חימצה ויוצא. ותי' הקו"ה דנהי דאין היציאה יכול לפוסלה, אבל עכ"ז הרי הוא מנחה שאינה כשירה, ואין שייך לחייב באיסור חומץ אלא במנחה שהוא כשירה.
- (ו) חימצה בראשו של מזבח מהו, וכו' - ופרש"י, דמחוסר הקטרה דהיינו נתינה על האש. וביאר החי' הגרי"ז, דלפי זה אם ניתן על האש כבר אינה מתחייב, אבל בתוס' פי' דצריך שיהי' הוצת האש ברובו, אבל מה שניתן על האש עדיין חשיב מחוסר הקרבה. וכ' בחי' הגרי"ז, דאם העלה לראשו של מזבח ולא הוקטרה והורידה מעל המזבח וחימצה, פשוט דחייב, וכל השאלה הוא דוקא אם לבסוף הי' הקטרה ע"י העלאה זו, דאז אמרי' דכבר חשיב הוקטרה משעת העלאה, אבל כל שלבסוף לא הוקטר פשוט דחייב על חימצה.
- (ז) מדת הלח נמשח בין מבפנים בין מבחוץ - כ' בחי' הגרי"ז, דנראה דאין הכוונה דהמשיחה היתה בין בפנים ובין בחוץ, אלא הכוונה היתה דנמשח כדי לקדש בין מבחוץ ובין מבפנים, דהא לא בעינן משיחה על כל הכלי, אלא הכוונה דכן הי' משיחתם, לקדש בפנים ומבחוץ. אולם ע' בחזון איש (כ"ז, י"א, ד"ה יש לעי' במשיחת) דכ' להסתפק בזה, דאולי באמת צריך לקדש בין מבפנים ובין מבחוץ בפועל, ומשום דחשיבי לב' כלים, או דלמא לעולם סגי במשיחה מבפנים, רק דצריך לכוון שהמשיחה יקדשו בפנים ובחוץ, וכדברי החי' הגרי"ז.

(ג) אין לי אלא מזבח, כבש מנין, וכו' - ע' בחי' הגרי"ז, דנסתפק לענין שאר איסורים, כגון הקטרת בעל מום, האם חשיב כבש כמקום הקטרה או לא. וע"ש שהביא ראיות לכאן ולכאן, ונשאר בצ"ע.

(ח) אימתי הן לד', לאחר שנאפו- העיר החזון איש (כ"ד, ט') דלא נתפרש בגמ' מה השיב ר' יאשי' ע"ז, אם לא דריש הכי, או דס"ל דאע"ג דאין מקדשות את שתי הלחם, מ"מ אי"ז הכרח דלא נמשחו, דשמא באמת שפיר נמשחו, אלא שגזה"כ הוא דאין הלחם קדוש עד שיאפה. וע"ש שציידד לומר דאולי ר' יאשי' דס"ל דאין הלחם קדוש כלל עד שיאפה, אפי' לר' יאשי', או דקדוש בעשרון עכ"פ שלא יצא לחולין, אבל עדיין אינו נפסל בטבול יום עד שיקרם פניו, וע"ש עוד בזה.

(ט) ושמענא לי' לר"ע דאמר מדת יבש לא נתקדשה - כ' רש"י דלקמן פריך הא מדת לח היא כשנתנה בביסא, ומתרץ לה לקמן. והק' רעק"א, הא תירוץ לקמן הוא כי לש לה ע"ג קטבלייא, ותי' זה לא מספיק כאן, דמ"מ איצטריך קרא דעשיית חוץ אסור היכי דלש בביסא, והניח בצע"ג.

(י) ר' עקיבא אומר לרבות מנחת נסכים לחימוץ - כ' הלכות הלכות (זבח תודה ד"ה דברי) דגם ר"ע מודה דשייך איסור מחמץ היכא דכבר נתקדשה קדושת הגוף, וכגון דלשה בכלי שרת, אך מפני שהי' יכול ללוש אותה שלא בכלי שרת, לכן לא הי' רצה לרבות לחם הפנים.

(יא) והא איכא ביסא דלח הוא - הק' בחי' הגרי"ז, הלא לישתן ועריכתן בחוץ היתה, וא"כ לא מקדש, ומאי מהני הביסא, וצ"ע.

(יב) ומותר שתי הלחם - הק' העולת שלמה, מה שייך איסור כל שממנו לאישים במותר משתי הלחם, הרי כיון דשתי הלחם חמץ הן, א"כ תיפוק לי' מצד האיסור דכל שאור וכו' לא תקטירו. ותי' דכיון דאי' בתוס' לעיל דמעיקר הדין חמץ נוקשה כשר לחמץ שתי הלחם, א"כ י"ל דמיירי דהי' חמץ נוקשה, דמשום שאור לא לקי, די"ל דדוקא בשאור ממש חייב בלא תקטירו, ורק בעשיית חמץ, דהיינו לענין שתי הלחם ותודה, מרבינן חמץ נוקשה. וע"ע במנחת חינוך (קי"ז, ח') דהק' קו' זו, ותי' דנפק"מ לענין אם מקריב לשם עצים, דאז לא יהי' חייב אלא משום הא דכל שממנו לאישים, ולא מדין בל תקטירו.